



European
Commission

DRUGI OKRĄGŁY STÓŁ DOTYCZĄCY FINANSOWANIA EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ W POLSCE



27 Marca
2019

Warszawa, Polska

Wydarzenie zorganizowane w ramach Forów SEI (Sustainable Energy Investment Forums) finansowanych z programu Unii Europejskiej Horyzont 2020

SPIS TREŚCI

PODSUMOWANIE	2
TŁO SPOTKANIA	5
SESJA PLENARNA	6
Otwarcie spotkania	6
Sesja tematyczna 1: Wsparcie inwestycji na poziomie lokalnym	11
Cel	11
Prelegenci	11
Pytania i odpowiedzi	13
Rekomendowane działania	15
Sesja tematyczna 2: Wsparcie dla poprawy efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach	17
Cel	17
Prelegenci	17
Pytania i odpowiedzi	19
Rekomendowane działania	21
Sesja tematyczna 3: Wsparcie dla poprawy efektywności energetycznej w budynkach	24
Cel	24
Prelegenci	24
Pytania i odpowiedzi	25
Rekomendowane działania	27
Sesja plenarna – zakończenie spotkania	29
Wnioski końcowe	29
Lista uczestników	30

PODSUMOWANIE

Komisja Europejska we współpracy z Ministerstwem Energii i Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), Inicjatywą Finansową Programu Środowiskowego Organizacji Narodów Zjednoczonych (UNEP FI), oraz związkiem Banków Polskich zorganizowała 27 marca 2019 roku drugi Okrągły Stół dotyczący finansowania efektywności energetycznej. Głównym tematem spotkania było wykorzystanie i rozwój instrumentów wspierających finansowanie inwestycji w tej dziedzinie. W wydarzeniu wzięło udział 66 uczestników z Polski i zagranicy, przedstawiciele sektora publicznego, ekspertów, deweloperów i realizatorów projektów poprawy efektywności energetycznej.

Celem krajowego Okrągłego Stołu była kontynuacja dialogu pomiędzy kluczowymi polskimi interesariuszami, z aktywnym udziałem reprezentantów Komisji Europejskiej, na temat poprawy dostępu do instrumentów finansowania efektywności energetycznej, a także wymiana poglądów i doświadczeń oraz określenie wspólnych celów i możliwych rozwiązań, które należy wprowadzić w kontekście obecnej polityki i praktyki oraz w związku z nową perspektywą finansowania Unii Europejskiej.

W podsumowaniu obrad, Pan Zbigniew Kamiński, Doradca w Zespole Doradców Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, stwierdził że temperatura dyskusji i liczne zgłoszone wnioski potwierdzają potrzebę kontynuacji dialogu pomiędzy stroną publiczną i prywatną po zakończeniu inicjatywy Forum SEI. Okrągły Stół obejmował:

1. Sesję plenarną – otwarcie spotkania
2. Trzy równoległe sesje tematyczne:
 - Wsparcie inwestycji na poziomie lokalnym
 - Wsparcie dla poprawy efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach
 - Wsparcie dla poprawy efektywności energetycznej w budynkach
3. Sesję plenarną – zakończenie spotkania

Sesję plenarną otwierającą moderował Zbigniew Kamiński, Doradca w Zespole Doradców NFOŚiGW. Pierwsze wystąpienie należało do Nilsa Daugaarda z EC Network, który przedstawił dotychczasową tematykę Forum SEI organizowanych w różnych krajach UE. Z kolei Andrzej Rajkiewicz z Narodowej Agencji Poszanowania Energii S.A. omówił jeden z pozytywnych rezultatów I Okrągłego Stołu. Następnie, Marcin Janiak z Ministerstwa Energii przedstawił założenia do programowania środków UE w zakresie poprawy efektywności energetycznej w kolejnej perspektywie finansowej. W kolejnej wypowiedzi, Kamila Paquel z EASME omówiła dostępne instrumenty wsparcia UE ukierunkowane głównie na pomoc w rozwoju i przygotowaniu projektów inwestycyjnych w zakresie poprawy efektywności energetycznej. Kamil Stepiuk z Ministerstwa Energii zaprezentował zarys środków poprawy efektywności energetycznej zawartych w Polityce energetycznej dla Polski do 2040 r. (PEP2040), a także sposób osiągnięcia celów projektu Narodowego Planu Energetycznego i Klimatycznego na lata 2021-2030 (KPEiK 2021-2030). Następnie, Artur Michalski z NFOŚiGW przedstawił środki w ramach NFOŚiGW obejmujące bezpośrednie wsparcie inwestycyjne oraz szereg działań towarzyszących, takich jak edukacja, standardy, doradztwo i monitoring. W ostatnim wystąpieniu, Bolesław Meluch reprezentujący Związek Banków Polskich przedstawił ponad 20-letnie doświadczenie sektora

bankowego w Polsce ze współpracy z sektorem publicznym przy finansowaniu poprawy efektywności energetycznej w różnych sektorach gospodarki.

Sesje tematyczne pozwoliły na wypracowanie następujących m.in. wniosków:

Wsparcie inwestycji na poziomie lokalnym

- Wsparcie gminy w tworzeniu kompleksowych baz danych, które będą wykorzystywane do strategicznego i krótkoterminowego planowania wykorzystania energii;
- Zbliżyć sektor publiczny, w szczególności doradców energetycznych NFOŚiGW do sektora prywatnego, w tym do agencji energetycznych i audytorów energetycznych, w celu pogłębiania Kompleksowej Obsługi Inwestorów (one-stop-shop) publicznych i niepublicznych;
- Kontynuować poprawę warunków dla działalności firm ESCo, w szczególności w rozwoju instrumentów gwarancyjnych;
- Wyłączyć spod podatku bankowego produktów bankowych finansujących „zielone inicjatywy”, w tym energię z odnawialnych źródeł energii, czy mających na celu poprawę efektywności energetycznej;
- Utworzyć **Miejski Funduszu Wsparcia** w przygotowaniach przedsięwzięć efektywnych energetycznie.

Wsparcie dla poprawy efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach

- Kierunkowo stworzyć mechanizm uwzględniający komponent gwarancyjny dla przedsiębiorstw i/lub instytucji finansowych, komponent grantowy – pokrywający koszty obsługi funduszy, w tym pomocy technicznej, i komponent zwrotny;
- Wprowadzić **ulgi podatkowe dla MŚP** podejmujących działania mające na celu oszczędności energii;
- Potrzebne jest szereg zmian w ustawodawstwie regulującym rynek efektywności energetycznej, w celu ułatwienia korzystania przez inwestorów z systemów wsparcia przez białe certyfikaty;
- Konieczne jest uwzględnienie, opisanie i umocowanie w dokumencie strategicznym dla polityki Państwa np. w Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju lub KPEiK, istotnej roli przedsiębiorstw.

Wsparcie dla poprawy efektywności energetycznej w budynkach

- Skoordynować zapisy w aktach prawnych związanych z efektywnością energetyczną. Wprowadzić klasy energetyczne i emisyjne na świadectwach charakterystyki energetycznej budynków. Zmodyfikować metodologię audytów energetycznych (efektywności energetycznej), tak aby była możliwość jej stosowania dla różnych instrumentów wsparcia;
- Wprowadzić system ewidencji inwestycji wraz z kontrolą i monitoringiem efektów inwestycji;
- Zakazać montażu kotłów na paliwo stałe w nowobudowanych budynkach oraz w budynkach poddawanych modernizacji;
- Promować włączanie się właścicieli budynków do efektywnych energetycznie i przyjaznych środowisku lokalnych systemów energetycznych;
- Stworzyć kompleksowy system doradztwa energetycznego opartego na ekspertach;
- Wzmocnić rolę banków w procesie poprawy efektywności energetycznej budynków;

- Wprowadzić szeroko zakrojoną akcję edukacyjną dotyczącą wpływu budynków i sposobu ich eksploatacji na środowisko.

TŁO SPOTKANIA

W ramach inicjatywy "Inteligentne finanse dla inteligentnych budynków" Komisja Europejska organizuje serię spotkań pod nazwą „Forum Zrównoważonych Inwestycji Energetycznych” (Forum SEI), których celem jest opracowanie programów inwestycyjnych i schematów finansowania poprawy efektywności energetycznej na szeroką skalę.

Fora SEI będą miały ponad 30 wydarzeń w 15 państwach członkowskich w latach 2016-2019, informacje o nadchodzących wydarzeniach można znaleźć [tutaj](#).

Pierwsza [konferencja regionalna poświęcona efektywności energetycznej w Polsce, Czechach, Słowacji i na Litwie](#), odbyła się w Warszawie 30 listopada 2017 r. Wydarzenie zgromadziło około 130 uczestników min. władz publicznych, przedstawicieli samorządów krajowych i sektora efektywności energetycznej oraz przedstawicieli sektora finansowego. Prezentacje z tego wydarzenia można znaleźć [tutaj](#).

Szereg zasygnalizowanych w trakcie konferencji problemów oraz pomysłów na ich rozwiązanie skłonił głównych organizatorów do kontynuacji dyskusji w formie Okrągłego Stołu z udziałem przedstawicieli strony publicznej, pozarządowej i prywatnej.

Pierwszy Okrągły Stół został zorganizowany dnia 15 maja 2018 r. w Warszawie przez EASME (Agencję Komisji Europejskiej, ds. MŚP), wspieraną przez Energy Consulting Network i Narodową Agencję Poszanowania Energii S.A. w partnerstwie z Ministerstwem Energii i Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW).

Jego uczestnicy wypracowali wspólnie szereg rekomendacji dla poprawy dostępności instrumentów finansowych ukierunkowanych na intensywniejsze wyzwolenie potencjału efektywności energetycznej w różnych sektorach polskiej gospodarki. Prezentacje oraz raport zawierający rekomendacje powstałe podczas Pierwszego Okrągłego Stołu dostępne są [tutaj](#).

Niniejsze sprawozdanie obejmuje Drugi Okrągły Stół - również zorganizowany przez EASME i partnerów, który odbył się 27 marca 2019 r. w Warszawie. Więcej informacji można znaleźć na [stronie wydarzenia](#).

SESJA PLENARNA

Moderator: Zbigniew Kamieński, NFOŚiGW

Otwarcie spotkania

Nils Daugaard, EC Network i Andrzej Rajkiewicz, Narodowa Agencja Poszanowania Energii S.A. (NAPE)

Prezentacja dostępna [tutaj](#)

Nils Daugaard przedstawił ideę Forum SEI, którą jest podjęcie dialogu w celu przekształcenia polityki i regulacji dotyczących finansowania efektywności energetycznej w działania - w szczególności w zakresie finansowania i lepszego wykorzystania funduszy publicznych, agregacji i zmniejszania ryzyka. Wśród rekomendacji z poprzednich wydarzeń na forach SEI znajduje się ogólna akceptacja potrzeby przejścia z systemów finansowania wyłącznie z dotacji na systemy z udziałem instrumentów finansowych. Ponadto rozwój instrumentów podziału ryzyka, takich jak fundusze gwarancyjne, leży w interesie wielu państw członkowskich, zarówno w celu wspierania rozwoju ESCo (w skali nie tylko krajowej), jak i wspierania portfeli kredytów na modernizację budynków. Szeroko omawianą kwestią jest zintegrowanie usług modernizacji budynków w celu zapewnienia połączenia usług technicznych, finansowych i posprzedażnych, zwłaszcza w formule „one-stop-shop”, w której różne rodzaje usług są zintegrowane w jedną usługę.

Następnie Andrzej Rajkiewicz podkreślił, że Drugi Okrągły Stół cieszy się ogromnym zainteresowaniem ze strony sektora bankowego, Komisji Europejskiej i Ministerstw. Pokłosiem Pierwszego Okrągłego Stołu jest projekt koordynowany przez NAPE promujący umowy o poprawę efektywności energetycznej (EPC) w zakresie modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej należących do samorządów. Projekt realizowany jest w ramach inicjatywy Climate-KIC, jednostki Europejskiego Instytutu Technologii (EIT). Innymi partnerami projektu są Ministerstwo Energii, NFOŚiGW, BGK, BOŚ, EBI, ZBP, Instytut Partnerstwa Publiczno-Prywatnego, EcoScada i Promar. Projekt obejmuje działania takie jak opracowanie standardów technicznych, modelowych rozwiązań EPC, przewodnika dla inwestora i stworzenie instrumentu gwarancyjnego dla firm ESCo. Etap I zakończył się w okresie 10-12.2018 r., a etap II trwa do końca 2019 r. Obecnie 10 samorządów lokalnych wyraziło zainteresowanie projektem, z których jeden podjął wiążącą decyzję o uczestnictwie.

Marcin Janiak, Ministerstwo Energii

Prezentacja dostępna [tutaj](#)

Prezentacja koncentrowała się na programowaniu funduszy UE dla poprawy efektywności energetycznej w Polsce. Planowanie dotyczy Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności, gdzie w perspektywie 2021–2027 przeznaczono 442 mld euro. Ogólnym celem jest stworzenie społeczeństwa bardziej przyjaznego dla środowiska - czystej energii, zielonych inwestycji, samowystarczalności energetycznej i adaptacji do zmian klimatu z ograniczaniem ryzyk. Celem strategicznym nr 2 w Polityce Spójności UE na lata 2021-2027 jest wspieranie działań na rzecz efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych, odnawialnych źródeł energii oraz rozwoju inteligentnych systemów energetycznych i systemów magazynowania TEN-E. Na ten cel zostanie przydzielonych 30% środków z Funduszu Rozwoju Regionalnego, co odpowiada ok. 13,5 mld EUR.

Wspierane projekty inwestycji w efektywność energetyczną zostaną podzielone na

termomodernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej - w tym instalację urządzeń wykorzystujących energię odnawialną, efektywność energetyczną w przedsiębiorstwach oraz instalację urządzeń wykorzystujących energię odnawialną, modernizację i budowę systemów ogrzewania i chłodzenia, budownictwo.

Ponadto, kolejna perspektywa będzie skupiać się również na rozbudowie wysokosprawnych jednostek kogeneracyjnych, programie promocji doradztwa i popularyzacji wiedzy w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii oraz projektów w dziedzinie badań, rozwoju i wdrażania innowacyjnych, niskoemisyjnych technologii.

Kamila Paquel, EC / EASME

Prezentacja dostępna [tutaj](#)

Kamila Paquel jest Doradcą ds. Projektów w EASME w ramach Komisji Europejskiej, a jej prezentacja dotyczyła wsparcia na rzecz rozwoju projektów w zakresie efektywności energetycznej w ramach programu Horizon 2020 (H2020), mających na celu pomoc we wdrażaniu polityki UE w krajach członkowskich. Ramy polityki europejskiej wyznaczyły cel min. 32,5% wzrost efektywności energetycznej, min. 32% udziału OZE w energii końcowej i min. 40-procentową redukcję emisji gazów cieplarnianych do roku 2030. Jest to związane z zaktualizowaną dyrektywą w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (EPBD) i dyrektywą w sprawie efektywności energetycznej (EED), a także unijnym zarządzeniem dotyczącym unii energetycznej i działań na rzecz klimatu.

„Inteligentne finansowanie dla inteligentnych budynków” ma na celu wspieranie korzystania z innowacyjnych i elastycznych instrumentów w ramach finansowych - lepszego wykorzystania funduszy publicznych, pomocy technicznej oraz agregacji i ograniczania ryzyka. Program H2020 zawiera kilka naborów na projekty zapewniające wsparcia inwestycyjne na rzecz poprawy efektywności energetycznej. W ramach każdego z trzech kierunków wsparcia dopuszcza się odpowiednio 7, 38 and 13 projektów, włączając w to „One-stop-shops” i Platformę ograniczania ryzyka finansowania efektywności energetycznej. Ponadto, zaproszenia do składania wniosków w ramach programu H2020 dotyczą również: EE-02- modernizacja budynków, EE-09 innowacyjne instrumenty finansowe, EE-10 finansowanie efektywności energetycznej, EE- 11 wsparcie na rzecz rozwoju projektów i EE-17 European City Facility. Program ELENA w ramach programu H2020 zapewnia wsparcie techniczne w celu umożliwienia zapoczątkowania zrównoważonych inwestycji energetycznych.

Dwa projekty H2020: Energooszczędny plan działania w zakresie kredytów hipotecznych (EeMAP) oraz Portal danych dotyczących wydajności energetycznej (EeDaPP) mają na celu zapewnienie energooszczędnego funduszu hipotecznego, który może sfinansować zakup lub budowę energooszczędnych budynków mieszkalnych lub termomodernizację istniejących nieruchomości, w tym udzielanie kredytów na preferencyjnych warunków.

Michał Stepiuk, Ministry of Energy

Prezentacja dostępna [tutaj](#)

Prezentacja obejmowała zarys środków efektywności energetycznej zawartych w Polityce energetycznej dla Polski do 2040 r. (PEP2040), a także sposób osiągnięcia celów projektu Narodowego Planu Energetycznego i Klimatycznego na lata 2021-2030 (KPEiK 2021-2030).

Rola efektywności energetycznej w strategii klimatyczno-energetycznej dla Polski wynika z

zasady „przede wszystkim efektywność energetyczna”. Dlatego efektywność energetyczna jest strategicznym priorytetem i kluczem do osiągnięcia wielu celów, w tym wzmocnienia bezpieczeństwa dostaw energii, redukcji emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenia kosztów energii, zwiększenia konkurencyjności gospodarki i pomocy w rozwiązaniu problemu ubóstwa energetycznego.

Krajowy potencjał efektywności energetycznej został określony oddolnie poprzez ocenę potencjału oszczędności w poszczególnych sektorach gospodarki:

- Sektor energetyczny - wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła;
- Sektor gazowy i paliwowy - poprawa wydajności istniejących źródeł konwencjonalnych; redukcja strat przesyłowych; przechowywanie; wykorzystanie inteligentnych rozwiązań; zwiększenie produkcji rozproszonych źródeł energii; zwiększenie produkcji systemu OZE;
- Gospodarstwa domowe - termomodernizacja budynków (izolacja przegród budowlanych, wymiana, modernizacja systemów CO / CWU), odzyskiwanie ciepła z wentylacji (rekuperacja) oraz wykorzystanie energooszczędnego oświetlenia i sprzętu RTV / sprzętu gospodarstwa domowego;
- Sektor usług publicznych - termomodernizacja budynków, modernizacja źródeł oświetlenia, wymiana sprzętu IT;
- Sektor usług komercyjnych - termomodernizacja budynków (kompleksowa termomodernizacja, a następnie wprowadzenie rekuperacji); modernizacja źródeł światła;
- Przetwórstwo przemysłowe - poprawa procesów energochłonnych w produkcji, zwłaszcza w przemyśle stalowym i papierniczym;
- Transport - głównie poprzez wprowadzenie mobilności elektrycznej.

Prognozy przedstawione w ramach KPEiK obejmują optymalizację kosztów środków poprawy efektywności energetycznej poprzez nadanie priorytetu wdrażaniu tanich rozwiązań. Szacuje się, że przewidziane środki mogą doprowadzić do zmniejszenia zużycia energii pierwotnej o 23%.

Główne środki służące osiągnięciu krajowych celów w dziedzinie efektywności energetycznej dotyczą:

- Funkcjonowanie mechanizmu stymulującego zachowania proefektywnościowe - w latach 2021-2030 będzie to napędzane przez kontynuację systemu „białych certyfikatów”;
- Wsparcie finansowe dla projektów mających na celu poprawę efektywności energetycznej krajowych i unijnych centrów na rzecz realizacji projektów proefektywnościowych;
- Utrzymanie wzorcowej roli sektora publicznego, w tym termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, nabywanie wydajnych urządzeń, pojazdów energooszczędnych i wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego;
- Zwiększona świadomość znaczenia racjonalnego zużycia energii.

PEP 2040 i KPEiK 2021-2040 towarzyszą szczegółowe cele i zaplanowane działania w ramach podkategorii. Na przykład udział izolowanych budynków mieszkalnych w całym zasobach mieszkaniowych ma wynieść 70% w 2030 r. (W porównaniu z 58,8% w 2015 r.), a od 31 grudnia 2020 r. wszystkie nowe budynki mają być prawie zero-energetyczne.

Ponadto planuje się opracowanie wysokosprawnych systemów grzewczych, w tym zwiększenie kogeneracji w produkcji ciepła i zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej i odpadów, a także rozwój inteligentnych sieci energetycznych.

Artur Michalski, NFOŚiGW

Prezentacja dostępna [tutaj](#)

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) od 30 lat jest kluczowym źródłem finansowania projektów środowiskowych, m.in. poprawy efektywności energetycznej w Polsce. W okresie 30 lat NFOŚiGW zapewnił finansowanie projektów odpowiadających 75,1 mld PLN (około 17,5 mld EUR), z czego 47,2 mld PLN środków krajowych i 27,9 mld PLN środków unijnych.

Środki w ramach NFOŚiGW obejmują bezpośrednie wsparcie inwestycyjne oraz szereg działań towarzyszących, takich jak edukacja, standardy, doradztwo i monitoring. Obejmują również utworzenie ogólnokrajowego systemu doradztwa energetycznego, który ma pomagać na szczeblu regionalnym i lokalnym w podejmowaniu działań na rzecz zrównoważonej energii.

NFOŚiGW kładzie coraz większy nacisk na potrzeby polskich powiatów, czyli poziom administracyjny między regionami (województwami), a gminami. Ważnym elementem jest pomoc w zapewnieniu efektywnego ekonomicznie sposobu dostarczania ciepła wraz z poprawą jakości powietrza i zmniejszeniem emisji gazów cieplarnianych.

Wsparcie może obejmować działania takie jak energia geotermalna i wiatrowa, modernizacja istniejących sieci grzewczych, kogeneracja, ograniczenie emisji przemysłowych. Towarzyszy temu kompleksowa oferta w dziedzinie zarządzania energią - obejmująca produkcję, dystrybucję i zużycie, jak również dodatkowe preferencje dotyczące integracji odnawialnych źródeł energii w lokalnych systemach grzewczych i sezonowych magazynach ciepła.

Bolesław Meluch, Związek Banków Polskich (ZBP)

Prezentacja dostępna [tutaj](#)

Pan Meluch w imieniu Związku Banków Polskich (ZBP) dokonał przeglądu niektórych programów i instrumentów finansowych działających w Polsce w ostatnich latach. Najpierw odwołał się do ankiety GUS z 2018 r., która badała wykorzystanie programów wsparcia na termomodernizację budynków mieszkalnych wielorodzinnych. Ponad 2 700 respondentów, jako główny powód niepodjęcia prac termomodernizacyjnych podawało brak środków własnych (2165) wraz z kilkoma innymi przyczynami.

Program NFOŚiGW „Dom energooszczędny” we współpracy z 6 bankami Ochrony Środowiska, Bankiem Polskiej Spółdzielczości, Bankiem Zachodnim WBK, SGB Bankiem, Deutsche Bank PBC i Getin Noble Bank umożliwił udzielenie kredytu na budowę domów energooszczędnych jednorodzinnych. Inicjatywa zaowocowała 350 kontraktami połączonymi z dotacją na częściową spłatę - łącznie 12 389 000 zł. Program został zrealizowany przez NFOŚiGW w lipcu 2016 roku.

Zaangażowane banki pomagały w zadaniach takich jak wybór projektów, monitorowanie, w tym kontrole inwestycyjne i weryfikacja dokumentów potwierdzających prawo do otrzymania grantu NFOŚiGW. ZBP pełniło rolę Organizatora Technicznego, w tym przeprowadzanie procedur

kwalifikacyjnych dla kandydatów na weryfikatorów oraz ocena wniosków. Od strony finansującej zaproponowano uproszczenie procedur i zwiększenie poziomu współfinansowania realizacji projektów w przyszłych inicjatywach.

Inne programy to „Prosument”, który zapewnia współfinansowanie mikro instalacji OZE i system wsparcia dla rozproszonych OZE, zapewniając dotacje na częściowe spłaty kredytów bankowych. W tym ostatnim NFOŚiGW otrzymał Certyfikat Dobrej Praktyki Europejskiej Nagrody Sektora Publicznego (Certyfikat Dobrej Praktyki EPSA 2011) za dobrze przygotowany i zarządzany program wsparcia. Stworzyło to długofalowe efekty, nie tylko poprzez zmniejszenie emisji, ale także wspieranie rozwoju zielonego rynku technologii w Polsce i pokazało, w jaki sposób można współpracować z bankami w przyszłości.

Pan Meluch dokonał również przeglądu programów POLSEF 1 + 2 dotyczących poprawy efektywności energetycznej/oszczędności energii w małych i średnich przedsiębiorstwach, w których wiodącymi bankami były BGŻ Bank i BNP Paribas Bank Polska. Całkowity budżet wyniósł 225 mln EUR i został udzielony w formie pożyczki/leasingu z dotacją, z programu sfinansowano 2 500 projektów.

Podstawowym składnikiem była linia kredytowa dla uczestniczących instytucji zapewniająca środki na poprawę efektywności energetycznej MŚP, gdzie składnik dotacji mieścił się w przedziale od 10 do 15%. Element techniczny polegał na bezpłatnych poradach technicznych dotyczących poprawy efektywności energetycznej dla przedsiębiorstw. Z punktu widzenia instytucji finansowych doceniono, że programy często zawierały takie funkcje, jak standaryzowane modele oceny efektywności energetycznej, powtarzalne projekty wymiany maszyn i model finansowania parasolowego wykorzystujący kredyt lub leasing w zależności od potrzeb i profilu beneficjenta.

Ponadto dokonano przeglądu funduszu termomodernizacji i renowacji, który dostarczył bonusy na renowację energetyczną 35 823 budynków w latach 1990-2018. Wiodącymi instytucjami finansującymi był Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) we współpracy z kilkoma bankami kredytującymi. Kwota przyznanych premii wyniosła 1 919 344 tys. zł, a kwota uruchomionych aktywów 10 061 379 tys. zł.

Na koniec został zaprezentowany przegląd zaangażowania polskiego sektora bankowego w program „Czyste Powietrze”. ZBP przeprowadził ankietę na temat gotowości banków do angażowania się w produkty finansowe/kredytowe dla właścicieli domów jednorodzinnych chcących realizować projekty termomodernizacyjne i korzystać z ulgi podatkowej. W badaniu wzięło udział 51 banków, z których większość planuje wziąć udział w programie „Czyste Powietrze”.

Jednocześnie banki zapewniły pewne warunki uczestnictwa, które należy wziąć pod uwagę, min. efekt mnożnikowy poprzez uzupełnianie dostępnych środków publicznym finansowaniem bankowym, co może zwiększyć dostępność finansowania z 6 do 50 razy.

Sesja tematyczna 1: Wsparcie inwestycji na poziomie lokalnym

Moderator: Anna Trudzik, NFOŚiGW

Sprawozdawca: Jerzy Bagiński, Fundacja Poszanowania Energii

Cel

W kolejnej perspektywie finansowej UE, gminy i podmioty działające na ich obszarach będą miały do dyspozycji różnorodne instrumenty finansowego wsparcia projektów poprawy efektywności energetycznej. Celem sesji jest próba doprecyzowania obszarów wsparcia, dla których tworzone są instrumenty finansowe. Uczestnicy prześlędzą pełny proces projektu głębokiej modernizacji energetycznej budynku użyteczności publicznej w celu określenia potrzeb i możliwości wsparcia dla każdego z jego etapów. Zostanie przedstawiony instrument finansowy wspierający zarówno przygotowanie jak i realizację głębokiej modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej. W oparciu o analizę planowania energetycznego w gminach określona zostanie rola partnerów publicznych i prywatnych zaangażowanych w projekty poprawy efektywności energetycznej, z prezentacją form organizacyjnych ukierunkowanych na zaangażowanie mieszkańców i kompleksową obsługę inwestora.

Prelegenci

- Piotr Kazimierczyk, Fundacja Poszanowania Energii – **Przykład projektu poprawy efektywności energetycznej zrealizowany w Polsce w jednostce samorządu terytorialnego w formule niemal „one-stop-shop”**

Prezentacja dostępna [tutaj](#)

Przedstawił wielowymiarowość zagadnienia obsługi inwestora samorządowego nieposiadającego odpowiedniego doświadczenia i zaplecza własnego personelu do zarządzania projektami inwestycyjnymi. W usłudze dotyczącej poprawy efektywności energetycznej w budynkach pojawia się dodatkowo potrzebą kompetencji z zakresu doradztwa finansowego i energetycznego koniecznych do prawidłowego przygotowania inwestycji, monitorowania efektów i pozyskania i rozliczenia środków spoza budżetu gminy. Obserwacja z praktyki wskazuje na konieczność powiązania usług budowlanych z gwarancją uzyskania efektu jakościowego i ilościowego. Taką gwarancją może być zawarcie z wykonawcą projektu umowy o poprawę efektu energetycznego.

- Aleksandra Podobińska-Durka, Alior Bank; Andreas Piontek, EBI/Elena - **Doświadczenia z wdrożenia regionalnych pożyczek termomodernizacyjnych ze wsparciem przez instrument UE ELENA**

Prezentacja dostępna [tutaj](#)

W kilku polskich regionach władze zdecydowały o uruchomieniu instrumentów finansowych przeznaczonych dla właścicieli budynków mieszkalnych wielorodzinnych do ich głębokiej modernizacji energetycznej. Pożyczki są udzielane ze wsparciem z regionalnych środków UE i są niskooprocentowane. Dodatkowo, ze środków paneuropejskiej inicjatywy UE ELENA zaoferowano beneficjentom zwrot kosztów przygotowania projektów obejmującego opracowanie audytów energetycznych i dokumentacji technicznych. System zaczął działać, aczkolwiek jego

uruchomienie, jako pionierskiego w relacjach Komisji Europejskiej z bankami komercyjnymi nie było łatwe i było czasochłonne.

- Szymon Liszka, Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii - **Rola dobrego planowania energetycznego w gminach w identyfikacji i realizacji projektów poprawy efektywności energetycznej na poziomie**
Prezentacja dostępna [tutaj](#)

Wskazał na równoległe występowanie 3 różnych procedur związanych z planowaniem wykorzystania energii na obszarach gmin w Polsce: (1) założenia i plany, których obowiązek wynika z Prawa energetycznego, (2) plany gospodarki emisyjnej – dobrowolne, ale wymagane przez instytucje udzielające wsparcia dla inwestycji w poprawę efektywności energetycznej, (3) plany działań na rzecz zrównoważonego zużycia energii wymagane od gmin członków Europejskiego Stowarzyszenia Burmistrzów (Convenant of Mayors). Zasadniczą barierą wykorzystania tych procedur jest szczupłość dostępności do danych umożliwiających przeprowadzanie odpowiednich analiz. Ważne jest włączanie środowisk lokalnych w tworzenie i wdrażanie planów, co służy wzrostowi świadomości społeczeństwa w zakresie ograniczania zmian klimatycznych.

Pytania i odpowiedzi

1. Jaka jest aktualna motywacja i zdolności operacyjne gmin do wykorzystania koncepcji „one-stop-shop”? Co oznacza „one-stop-shop”? W jaki sposób można wspierać ten proces na podstawie wniosków z przedstawionego przykładu w celu upowszechnienia go w Polsce?

- Aktualna motywacja gmin do realizacji projektów z zakresu efektywności energetycznej, w tym wykorzystania koncepcji „one stop shop” związana jest przede wszystkim z dostępnością dotacji UE oraz możliwością dofinansowania tych zadań na poziomie 80%.
- Z aktualnych doświadczeń uczestników dyskusji oraz zaprezentowanego przykładu wynika, że konieczna jest pomoc dla gmin na etapie przygotowywania oraz realizacji zadania inwestycyjnego EE.
- Powszechnie występuje niska świadomość gmin w zakresie identyfikacji oraz rozumienia, czym jest proces głębokiej termomodernizacji infrastruktury budynkowej z zastosowaniem hybrydowych rozwiązań OZE oraz kompleksowych systemów zarządzania energią (PMS).
- Brakuje usługi, która pozwoliłaby wstępnie zwymiarować potencjał do przygotowania projektu w zakresie EE (przeгляд budynków oraz jasno pokazać decydentom w gminie środki, koszty oraz korzyści). Potrzebny jest podmiot/integrator, który świadczyłby taką usługę na etapie definiowania oraz przygotowywania projektu EE.
- Koncepcja „one stop shop” to działanie w jednym miejscu dla kompleksowego przygotowania i realizacji zadania/projektu. Z punktu widzenia gminy koncepcja/usługa „one stop shop” powinna być analogią do możliwości „załatwienia wszystkiego przy jednym okienku” w celu wybrania i zakupu wszystkich potrzebnych produktów oraz uzyskania informacji i wsparcia dla ich wykorzystania. Ważną kwestią jest to, aby mieszkańiec gmin, inwestor, właściciel budynku itd. mogli „do takiego sklepu trafić” (informacja, promocja).
- Ze względu na wysoki priorytet, jakim jest promowanie rozwiązań proekologicznych, dążących do poprawy, jakości powietrza, a także do zwiększenia efektywności energetycznej należy rozważyć wprowadzenie różnorodnych zachęt finansowych (w tym podatkowych) dla uczestników rynku.

2. Czy można skorzystać z doświadczeń EIB/Elena w celu wsparcia rozwoju koncepcji „one-stop-shop” w Polsce? W jaki sposób można wykorzystać wsparcie dla rozwoju projektu w formule „one-stop-shop” w ramach Horyzontu 2020 (EIB/ELENA, EASME)?

- EIB/Elena posiada spore doświadczenie w realizacji takich projektów w Europie oraz środki finansowe na etap przygotowywania takich projektów.
- W szczególności EIB może zaangażować się w proces budowania i finansowania projektu EE przy zidentyfikowanych potrzebach grupy gmin (projekty i potrzeby od 30 mln EUR).
- Program Elena umożliwia zarówno różnorodne elementy/komponenty doradztwa, jak i finansowanie w zakresie przygotowywania inwestycji. Nabór odbywa się w trybie ciągłym. Bliższe informacje o programie i jego wykorzystaniu w Europie można uzyskać pod adresem <https://www.eib.org/en/products/advising/elena/index.html>

3. W jakim stopniu można wpleść koncepcję „one-stop-shop” do planowania energetycznego w gminach?

- Konieczne jest przemyślenie i standaryzacja systemu planowania EE w gminach (aktualnie

wiele niespójnych planów):

- Z Ustawy Prawo Energetyczne - założenia i plany zaopatrzenia gmin w ciepło, energię elektryczną a i paliwa gazowe;
- Z tytułu uczestnictwa gmin w Europejskim Porozumieniu Burmistrzów na rzecz klimatu i energii – Plany działań na rzecz zrównoważonego zużycia energii (SEAP);
- Z wymagań dotyczących dofinansowania ze środków UE poprawy efektywności energetycznej w gminach – Plany Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN).
- Plany nie powinny być tworzone jedynie na potrzeby uzasadnienia aplikowania ośrodki pomocowe, a jako element mobilizacji środowiska lokalnego do działań w zakresie EE oraz gromadzenia i przetwarzania informacji pochodzących z planów oraz efektów ich realizacji.
- Mechanizmy wsparcia nie powinny wypierać z rynku finansowania komercyjnego, powinny dążyć do utrzymania właściwego balansu/proporcji pomiędzy środkami publicznymi i komercyjnymi. Istotne wydaje się dalsze wypracowywanie i pilotażowe sprawdzanie metod łączenia finansowania publicznego i prywatnego.
- Potrzebne jest zidentyfikowanie/tworzenie, rozwijanie i współpraca zewnętrznych podmiotów (integratorów) wspierających kompleksowo proces realizacji projektów EE. Proces ten mogą ułatwić odpowiednie zapisy w dokumentach planistycznych na różnych poziomach administracyjnych, nie tylko lokalnym w gminach.
- Konieczna jest MOBILIZACJA środowiska lokalnego poprzez działania zachęcające wszystkich interesariuszy do wspólnego, dobrego planowania; urealniania i maksymalizacji efektów energetycznych/środowiskowych oraz właściwego zarządzania EE, z wykorzystaniem INTEGRATORÓW oraz koncepcji „one stop shop”.

Dyskusja dotycząca zagadnienia jak rozwinąć koncepcję one-stop-shop w Polsce dotyczyła:

- sposobu ukształtowania wsparcia dla rozwoju koncepcji „one-stop-shop”, tzn. jak powiązać istniejące wsparcie np. systemu doradztwa energetycznego NFOŚiGW, partnerstwa publiczno-prywatnego, instrumentów dla firm ESCO z „one-stop-shop”.
- aspektów finansowych związanych z uruchomieniem „one-stop-shop” w Polsce uwzględniających powiązanie środków publicznych i prywatnych.

Rekomendowane działania

Zmiany legislacyjne

- Stworzyć standard/rodzaj Energy Performance Contract (EPC), jako umowy nazwanej do włączenia w Kodeksie Cywilnym;
- Zintegrować zapisy Kodeksu Cywilnego w zakresie EPC z zapisami: PZP, PPP, UoOPPiW, UoFP;
- Stworzyć na szczeblu krajowym Fundusz Gwarancyjny dedykowany do zapewniania płynności finansowej podmiotom ESCO;
- Stworzyć zachęty (w tym podatkowe podatkowe) dla banków udzielających finansowania dla podmiotów ESCO
- Ze względu na wysoki priorytet, jakim jest promowanie rozwiązań proekologicznych, dążących do poprawy jakości powietrza, a także do zwiększenia efektywności energetycznej proponujemy rozważenie możliwości wyłączenia spod podatku bankowego produktów bankowych finansujących „zielone inicjatywy”, w tym energię z odnawialnych źródeł energii, czy mających na celu poprawę efektywności energetycznej.

Regionalny pilotaż sieci INTEGRATORÓW „one stop shop”

- Opracowanie sieci współpracy podmiotów INTEGRATORÓW, posiadających kompetencje i doświadczenie w zakresie wdrażania projektów EE;
- Podział świadczonych usług na komponenty dostosowane do potrzeb, ESCO jako jeden z komponentów;
- Bliska współpraca z partnerami: banki, instytucje np. NFOŚiGW, eksperci zewnętrzni, dostawcy, wykonawcy, projektanci, nadzór budowlany, inne;
- System Energetyków Gminnych (projekt NFOŚiGW) jako element sieci, „łącznik” INTEGRATORÓW z gminami;
- Budowanie rozpoznawalności i dostępności sieci na regionalnym rynku: kampanie, spotkania, szkolenia, wspierane także przez partnerów sieci;
- Ukierunkowanie systemu na potrzeby wdrażania projektów EE w gminach, przedsiębiorstwach, u klientów indywidualnych;
- Umożliwienie zawierania kontraktów in-house z INTEGRATORAMI;
- Standaryzacja i weryfikacja usług świadczonych przez INTEGRATORÓW w sieci;
- Pilotaż na bazie projektu dofinansowanego ze środków publicznych, z wypracowaniem rozwiązań stopniowego przechodzenia do systemu utrzymującego się ze świadczonych usług w modelu „one stop shop”;
- Planowanie i zaprogramowanie kontynuacji projektu Doradztwa Energetycznego NFOŚiGW, działania systemu w nowej perspektywie finansowej 2021 – 2027.

Standaryzacja rozwiązań w zakresie wdrażania rozwiązań EE

- Ujednoczenie warunków finansowych i technicznych w zakresie dofinansowań termomodernizacji oraz działań w zakresie EE – szczególnie istotne dla banków i chęci proponowania przez nich produktów;
- Standaryzacja umów o efekt energetyczny (ESCO, PPP, inne – częściowo wykonane po Pierwszym Okrągłym Stoł), zasad weryfikacji, systemu prosumenckiego)
- Stworzenie wytycznych dla regionów (województw) w zakresie warunków dla

instrumentów finansowych, unifikacja tych warunków oraz wsparcie/ułatwienia dla województw;

- Stworzenie wystandaryzowanych regionalnych baz usług dla poprawy EE, skorelowanych z komponentami usług INTEGRATORÓW.

Preferencyjne rozwiązania dla gmin

- Stworzenie Funduszu Wsparcia Gmin w przygotowywaniu przedsięwzięć EE;
- Stworzenie systemu preferencyjnego łączenia środków publicznych i prywatnych w finansowaniu EE.

Sesja tematyczna 2: Wsparcie dla poprawy efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach

Moderator: Zbigniew Michniowski, niezależny ekspert

Sprawozdawca: Jan Twardowski, Fundacja na Rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii

Cel

Dla wsparcia poprawy efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach ważne jest uwzględnienie ich wielkości i właściwe rozpoznanie potrzeb poszczególnych sektorów. Uczestnicy zapoznają się z polityką UE w tym zakresie. Zapoznają się również z nowymi programami wsparcia NFOŚiGW – dla dużych przedsiębiorstw i sektorowego dla przedsiębiorstw ciepłowniczych. Skupią się również nad potrzebami wsparcia poprawy efektywności energetycznej w MŚP.

Prelegenci

- Rod Janssen, niezależny ekspert - **Finansowanie efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach**

Prezentacja dostępna [tutaj](#)

Wprowadził w podstawowe zagadnienia sesji określenie przejrzystych i stabilnych zasad dla stworzenia rynku usług energetycznych ze szczególnym uwzględnieniem regulacji i działań strategicznych. Przywołał uchwalone w grudniu 2018 roku przepisy wprowadzające 'Pakiet Zimowy' (Clean Energy for All Europeans) wprowadzające nowe cele i mechanizmy planowania strategicznego. Warunkami skutecznego działania mechanizmów wsparcia (szczególnie uproszczonych) jest zaufanie do informacji podawanych przez producentów, dostawców technologii i usług energetycznych, audytorów energetycznych w zakresie parametrów technicznych materiałów i urządzeń oraz spodziewanych efektów realizacji przedsięwzięć. Istotnym dla rozwoju rynku usług energetycznych jest obniżanie ryzyk w procesach inwestycyjnych stąd warto pamiętać o finansowanych przez UE projektach typu 'de-risking', 'INTAS', 'Investor Confidence Project' oraz 'TrustEE'. Ważną rolę dla rozwoju rynku ma standaryzacja działań, obniżanie kosztów transakcyjnych gotowość zapewnienia transparentności, popularyzacji wiedzy oraz dostępność obiektywnych metod weryfikacji wyników.

- Marcin Jamiołkowski, NFOŚiGW - **Finansowanie efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach**

Prezentacja dostępna [tutaj](#)

Przedstawił obecne plany NFOŚiGW polegające na poszerzaniu oferty, uczynienia jej bardziej kompleksową, a jednocześnie komplementarną w stosunku do programów UE. Receptą funduszu na brak zainteresowania rynku i przedstawiania DOBRYCH projektów jest rozwój systemu instytucjonalnego doradztwa energetycznego dostępnego nieodpłatnie dla MŚP, samorządu i instytucji państwowych. Kluczowym do zwiększenia absorpcji szeroko dostępnych funduszy na efektywność energetyczna jest dostarczenie na szczebel lokalny do końcowych odbiorców energii wiedzy i doświadczenia. Fundusz skonsolidował ofertę w formie programów przyjmujących wnioski o dofinansowanie w trybie ciągłym: szeroko dostępny /uniwersalny

Energia Plus, którego może skorzystać każdy przedsiębiorca oraz Specjalistyczny program pilotażowy "Ciepłownictwo Powiatowe".

- Monika Ledzion, Inkubator Uniwersytetu Warszawskiego - **Potrzeby wsparcia MŚP w zakresie poprawy efektywności energetycznej.**

Prezentacja dostępna [tutaj](#)

Stwierdziła, że następują pozytywne zmiany w otoczeniu MŚP w zakresie globalizacji, digitalizacji, mobilności i rewolucji cywilizacyjno-technicznej. Przedstawiła aktualne schematy wsparcia MŚP w Unii Europejskiej i w Polsce. Podała propozycję rozważenia zmian w prawie np. ulg podatkowych dla MŚP podejmujących działania energooszczędne. Podkreśliła wagę promocji dobrych praktyk w formie bazy wiedzy oraz potrzebę wsparci dla rozwoju kompleksowej obsługi inwestora będącego MŚP.

Pytania i odpowiedzi

1. Jakie są główne lekcje z doświadczeń UE do wykorzystania w Polsce i jakich zmian regulacyjnych lub nowych inicjatyw by wymagały?

- kluczową rolę w procesach decyzyjnych mają audyty energetyczne;
- bezdyskusyjne jest zapewnienie przedsiębiorcom dostępu do wysokiej jakości, opłacalnych audytów energetycznych, które będą wykorzystywane w procesie przygotowania i realizacji inwestycji;
- w porównaniu do prezentowanych doświadczeń z projektów w UE w Polsce stworzenie opisanych w art. 8 dyrektywy EED z 26 X 2012 warunków wymaga wciąż budowy ich podstaw. Podjęte w najbliższym czasie decyzje będą rzutowały na jakość audytów energetycznych przedsiębiorstw wykonywane kolejnym czteroletnim cyklu;
- przyjęte rozwiązania nie powinny być jedynie przepisami prawa większe znacznie należy zdaniem uczestników przypisać innym poza regulacyjnym rozwiązaniom i zachętom;
- pojęcie „usługi energetycznej” jest w Polsce często źle interpretowane. Podobnie problem pojawił się przy koncepcji mechanizmu „gwarancji”: tak jako narzędzia, który mógłby wykorzystać w swych działaniach NFOŚiGW jak i instrumentu, który zapewnia o jakości wykonania ‘usługi energetycznej’ i o osiągnięciu planowanego efektu energetycznego.

2. Jakie będą lokalne korzyści z programów NFOŚiGW dla poprawy efektywności energetycznej przedsiębiorstw ciepłowniczych?

- Kontrowersyjna jest teza, że nadmiar „taniego pieniądza” (tu :dotacje) oraz bezpośrednie zaangażowanie instytucji zarówno współtworzących programy jak i pośredniczących i wdrażających psują rynek inwestycji w efektywność energetyczną. Zderzenie oczekiwań przedsiębiorców co do krótkich okresów zwrotu z planowanych inwestycji w zderzeniu z niemożnością wspierania przez fundusze wysoko opłacalnych działań często kończy się klinczem lub zbędnym opóźnieniem w działaniach;
- Niskie stopy procentowe obniżają wycenę wartości dodanej generowaną przez „taniść” pożyczki stąd coraz częściej przedsiębiorcy korzystają z sektora bankowego unikając kosztów transakcyjnych i dodatkowych wieloletnich obciążeń sprawozdawczych przez co wiedza o osiągniętych przez nich oszczędnościach ginie bezpowrotnie. Prostota i łatwość (szybkość) dostępu do środków finansowych jest niedocenianą przez „programodawców” zaletą.

3. Warto rozgraniczyć rozwiązania wspierające intensywnie inwestycji od takich mechanizmów, w których zadany cel osiąga się poprzez efekt dźwigni i dużej skali przy stosunkowo niewielkiej zachęcie w formie pieniężnej lub np. opłaconej usłudze doradczej. Istotny potencjał wykazują energochłonne MŚP

4. Dystrybucja bezpośrednia środków ZWROTNYCH, przy ograniczonych zasobach ludzkich, poprzez system adresowanych programami pożyczek jest nieefektywna, pracochłonna (kosztowna) i bardzo powolna (tempo jest nieakceptowane przez wielu potencjalnych beneficjentów). Taki system może być dodatkowo narażona na podwyższone ryzyko NIESPŁATY.

5. Rozwiązanie ma zapewnić dla małych inwestycji: prosty, łatwy w obsłudze i tani (szybki) system oceniający efektywność energetyczną i odwołujący się do zamkniętego katalogu przedsięwzięć lub listy typu LEME.

6. Określeniu jak zwiększyć atrakcyjność efektywności energetycznej dla MŚP posłużyły następujące pytania:

- Co trzeba zrobić żeby zmotywować i zaangażować polskie MŚP w oszczędność energii również w zakresie finansowania?
- Jakie kroki należy podjąć aby poprawić świadomość i zwiększyć działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej w MŚP w przemyśle?
- Jakimi instrumentami finansowymi można poprawić atrakcyjność efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach?

Rekomendowane działania

Kontynuacja wybranych działań spośród opisanych w rekomendacjach do Sesji 2, Pierwszego Okrągłego Stołu z 15 maja 2018r.

- Sprawdzenie wyboru i stopnia wdrożenia rekomendacji z Pierwszego Okrągłego Stołu dotyczącego Finansowania EE. Niniejsze rekomendacje są uszczegółowieniem i rozwinięciem zaleceń „Poprawy finansowania efektywności energetycznej w sektorze przemysłu, w tym MŚP”, Sesji 2 Okrągłego Stołu z dnia 15 maja 2018. Należy szczególnie pamiętać o rozwiązaniu, w którym przedsiębiorstwa są nie tylko odbiorcą wsparcia EE, ale też specjalistycznym narzędziem realizującym poprawę EE. Przedsiębiorstwa, dla których istotną działalność stanowi wdrażanie u innych środków poprawy EE nazywane są przedsiębiorstwami usług energetycznych lub ESCO. Rozwój ich kompetencji oraz tworzenie dla nich rynku są elementem wsparcia realizacji poprawy EE w przedsiębiorstwach

Dla rynku przedsiębiorstw będących MŚP –Przygotowanie zachęty do efektywnych energetycznie innowacji – komponent finansowy: rozwój mechanizmów zwrotnych na dużą skalę, a także zapewnienie MŚP dostępu do opłacalnych AEP - pilotaż

- Efektywny model wykorzystania środków na podniesienie efektywności energetycznej w MŚP. W ciągu czterech miesięcy (do 30 września) we współpracy z bankami komercyjnymi oraz audytorami, w oparciu o powszechnie uznawane za sukces programy np. PolSEFF, ‘Kredyt na innowacje technologiczny BGK’, opracować minimum trzyletni program zasilany m.in. niewykorzystanymi środkami UE oraz z wpłat z art.11 Nuee za lata 2019-2020. Kierunkowo mechanizm powinien uwzględniać:
 - komponent gwarancyjny dla przedsiębiorstw i/lub instytucji finansowych;
 - komponent grantowy – pokrywający koszty obsługi funduszy, w tym pomocy technicznej;
 - komponent zwrotny.
- Warunkami skutecznego działania mechanizmu wsparcia są:
 - prostota/ automatyzm mechanizmu w oparciu o uproszczone mechanizmy kwalifikacji – lista kwalifikowanych materiałów i urządzeń (LEMA);
 - dla zainteresowanych wyższym wsparciem można zaoferować opłacalny, specjalistyczny audyt energetyczny;
 - pełne wykorzystanie potencjału i kompetencji interesariuszy – banki, agencje energetyczne, dostawcy technologii i usług, fundusze ekologiczne;
 - realizacja obowiązków państwa: skuteczny nadzór rynku urządzeń i usług, trwałość i przewidywalność zasad.

Zmiany prawa: w ustawach o efektywności energetycznej, o ochronie środowiska, oraz regulacje i instrumenty gwarancyjne

- Należy wprowadzić pełną, systemową transpozycję zrewidowanej EED ze szczególnym uwzględnieniem:
 - systemowego umocowania usług energetycznych oraz umów o efekt energetyczny;
 - uwzględnienie w art. 19 ustawy Nuee* w katalogu nowego rodzaju działań służących poprawie EE, następnie zostanie poszerzony katalog Obwieszczenia ME (akt wykonawczy) o opisanie usług energetycznych oraz o działania związane z umowami o efekt energetyczny między przedsiębiorcami;

- w związku z horyzontalnym znaczeniem EE i powiązaniu z rozwiązaniami innowacyjnym, wzmocnienie kadr w wybranym ministerstwie ME lub MPiT, które umożliwi kreację nowego rynku innowacyjnych usług energetycznych (efektywności energetycznej);
- za art. 8u.5 EED zapewnić przepisem prawa sposób pozyskiwania przez organy państwa wybranych informacji z przeprowadzonych procedur AEP;
- zapewnienie nadzorcy systemu audytów np. URE, dostępu do niezbędnych środków obsługi systemu w tym do rzetelnego i wrywkowe sprawdzania audytów. Rozważyć należy wprowadzenie 2-10 zł/toe opłaty administracyjnej od Wnioskodawcy za przekazaną na TGE informację o prawach majątkowych wynikających ze świadectw EE, wówczas zachętą do rzetelnych procedur AEP byłoby zwolnienie z opłat przedsięwzięć objętych uprzednim zgłoszeniem do URE przy wykonywaniu czteroletniego audytu energetycznego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięć wykonywanych dzięki wdrożeniu ISO50001;
- umożliwienie NFOŚiGW jasnym przepisem ustawy udzielenia poręczeń (gwarancji) w procesie realizacji usług energetycznych, lub zgoda by podobne działania w imieniu NFOŚiGW mogła realizować wyspecjalizowana jednostka taka jak np. BGK;
- dla zapewnienia stabilności systemu, przyjęc ustawową zasadę, iż tą drogą w dyspozycji Funduszu/BGK pozostawać będzie co najmniej 20% środków z tytułu kar i opłat zastępczych, które powinny być przeznaczone na pokrycie ryzyk gwarancji lub promowania finansowych instrumentów zwrotnych (dopłaty).

Uwzględnienie, opisanie i umocowanie w dokumencie strategicznym dla polityki Państwa np. w SOR (Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju) lub KPEiK, istotnej roli przedsiębiorstw

- Do 30 października opisać w Krajowym Planie na rzecz Energii i Klimatu potencjał EE, role, zadania przedsiębiorstw, poprzez które (np. powstałe firmy ESCO) i u których będą faktycznie realizowane energooszczędne przedsięwzięcia.
- Na potrzeby KPEiK trzeba wykonać szereg analiz, w szczególności w zakresie przemysłu:
 - ocena potencjału poprawy efektywności energetycznej;
 - identyfikacja synergii działań w obszarze klimatu i energii;
 - ocena skuteczności dotychczasowych mechanizmów wsparcia i propozycja zmian;
 - ocena i propozycja zmian w systemie zbierania informacji;
 - wdrożenie wiarygodnych systemów monitorowania;
 - wdrożenie sytemu nadzoru rynków towarów i usług wpływających na zużycie energii i emisję gazów cieplarnianych.

Dobór poza regulacyjnych narzędzi by rynek audytów i usług energetycznych był gotowy do drugiej rundy AEP oraz pilotażu w MŚP 'kapitał ludzki' rozwój kompetencji

- Wyposażenie tworzonego rynku usług energetycznych oraz firm ESCO w uznane w Europie narzędzia i instrumenty. Zaleca się PILNIE:
 - przetłumaczenie międzynarodowych norm powstałych w związku z ESD oraz EED np. serii ISO 50000, ISO 17441, ISO 17442, ISO 17443, lub EN 15900, EN 16231;
 - popularyzację protokołów związanych z M&V (pomiarów oraz weryfikacja);
 - zapewnienie zasobu „wykwalifikowanych lub akredytowanych zgodnie z kryteriami kwalifikacji“ audytorów poprzez ogłoszenie konkursu dla uczelni wyższych na organizację w 5-7 lokalizacjach systemu studiów podyplomowych. To działanie ma

zapewnić realne „warunki umożliwiające wszystkim końcowym odbiorcom energii dostęp do audytów energetycznych wysokiej jakości“, które będą dla nich opłacalne;

- do czerwca roku 2021 celem zachęty i zapewnienie rywalizacji wprowadzenie stypendiów dla 30% najlepszych uczestników ww. studiów podyplomowych;
- docelowo - do 30 czerwca 2020 –na rok przed II rundą procedur AEP, NFOSiGW w porozumieniu z MPiT oraz Związkami Pracodawców wdłuż „programy zachęty dla MŚP do poddawania się audytom energetycznym, a następnie do wdrażania zaleceń sporządzonych w trakcie tych audytów”.

Określenie ‘stanu bazowego’ podstawy rynku usług energetycznych: dostępność do opłacalnych usług auditingu kontekst: art.8,19 EED i art. 36-8 Nuee przed drugą rundą przeprowadzanych co 4 lata procedur AEP audytów energetycznych przedsiębiorstw (wrzesień 2021) –przedsiębiorstwa nie będące MŚP –przygotowanie regulacji

- W ciągu trzech miesięcy (do 31 sierpnia) przeprowadzić kompleksową ocenę praktyki realizacji zapisów Rozdziału 5 nowej ustawy o efektywności energetycznej (Nuee), gdyż Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa niebędące MŚP zostały poddane audytowi energetycznemu przeprowadzonemu w niezależny i opłacalny sposób przez wykwalifikowanych lub akredytowanych ekspertów lub zrealizowane i nadzorowane przez niezależne organy na podstawie przepisów krajowych:
 - w oparciu o pozyskane przez URE zawiadomienia określić liczbę podmiotów (deficyt) zajmujących się profesjonalnie przeprowadzeniem procedur AEP (audytów energetycznych przedsiębiorstwa) (do 31 maja);
 - z wykorzystaniem organizacji zrzeszających dużych przedsiębiorców, Izb Gospodarczych lub „kanał instytucji finansowych”, przeprowadzić ankiety dot. ‘konsumenckiej’ oceny opłacalności audytów oraz przydatności pozyskanych poprzez nich wiedzy procedurach AEP (do 30.06);
 - zlecić pogłębioną ankietyzację potrzeb i oczekiwań odbiorców i dostawców AEP z ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb inwestycyjnych oraz zwrotnych instrumentów finansowych (do 31.08);
 - przy najbliższej nowelizacji Nuee, za art. 8u.5 EED zapewnić przepisem prawa sposób pozyskiwania wybranych informacji przez organy państwa, gdyż procedury AEP przeprowadzane są w niezależny sposób na podstawie kryteriów minimalnych opartych na załączniku V (EED) i są poddane nadzorowi danego państwa członkowskiego.

Sesja tematyczna 3: Wsparcie dla poprawy efektywności energetycznej w budynkach

Moderator: Jerzy Sowa, Politechnika Warszawska

Sprawozdawca: Arkadiusz Węglarz, Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A.

Cel

Program „Czyste powietrze” ukierunkowany na ograniczenie emisji w domach jednorodzinnych został uruchomiony w 2018 roku i podlega korektom w oparciu o pierwsze doświadczenia. Uczestnicy zapoznają się z nimi jak również z efektami projektu „Laboratorium Skawina” dotyczącego dodatkowo ograniczania ubóstwa energetycznego. Przedyskutują możliwość wykorzystania programów UE do wzmocnienia działań na rzecz ograniczania emisji przez budynki.

Prelegenci

- Marzena Słupeckańska, NFOŚiGW - **stan realizacji programu NFOŚiGW „Czyste powietrze” i perspektywy jego wdrożenia do roku 2030**

Prezentacja dostępna [tutaj](#)

Omówiła zasady działania programu i tendencję w stopniu jego wykorzystania w aspektach finansowym i rzeczowym. Obserwacja aktualnej sprawności funkcjonowania systemu wskazuje na konieczność wprowadzenia zmian idących w (1) kierunku przybliżenia instytucji finansującej do końcowego beneficjenta przez umożliwienie składania wniosków o dofinansowanie za pośrednictwem gminy lub „agregatora” projektu modernizacyjnego, (2) uproszczenia dokumentacji technicznej projektu przez wdrożenie listy rekomendowanych technologii i urzędzeń, (3) upowszechnienia przykładów budynków referencyjnych ułatwiających inwestorom podejmowanie decyzji o modernizacji w oparciu o przybliżone korzyści ekonomiczne.

- Sabina Paciorek, Miasto i Gmina Skawina - **Doświadczenia z realizacji projektu pilotażowego „Laboratorium Skawina” dot. termomodernizacji domów rodzin o najniższych dochodach**

Prezentacja dostępna [tutaj](#)

Omówiła źródła i przebieg programu termomodernizacji podkreślając rolę ekodoradców na każdym etapie przygotowania i wdrożenia programu. Program działa, aczkolwiek napotyka na szereg barier związanych z (a) słabą i drogą ofertą firm wykonawczych, (b) dotrzymaniem standardów jakości wykonywanych prac (c) indywidualnymi preferencjami użytkowników budynków (d) koniecznością angażowania pracowników gminy do wdrażania programu w poszczególnych budynkach

- Wolfgang Munch, EC/DG Regio – **Fundusze dla programu „Czyste Powietrze dla Europy i dla Polityki Spójności**

Wystąpienie bez prezentacji.

Wolfgang Munch potwierdził, że zarówno Komisja Europejska, jak i Bank Światowy zwracają szczególną uwagę na rozwój programu Czyste Powietrze. Dotychczasowe wyniki programu nie są jak dotąd zadowalające, ponieważ liczba wspieranych projektów jest bardzo niska. Program

musi zostać zrestrukturyzowany, aby był dostępny dla mieszkańców/właścicieli budynków jednorodzinnych w sposób przyjazny dla użytkownika. Po drugie, i kluczowe dla zgodności z polityką klimatyczną UE jest wyeliminowanie wsparcia dla wymiany kotłów opalanych węglem na nowe również opalane węglem.

Pytania i odpowiedzi

1. Jakie są perspektywy wpływu programu „Czyste powietrze” na poprawę efektywności energetycznej w budynkach?

- Aby zwiększyć wpływ programu „Czyste powietrze” na poprawę efektywności energetycznej w budynkach należy:
 - zaangażować w promocję programu firmy produkujące oraz sprzedające materiały budowlane i urządzenia techniczne wykorzystywane w procesie termomodernizacji budynków;
 - wprowadzić powiązanie dotacji z efektem energetycznym;
 - zaangażować banki do udziału w programie;
 - wprowadzić zachęty dla gmin, aby na swoim terenie zaangażowały się w kompleksowe działania wykorzystujące finansowanie programu „Czyste powietrze”;
 - przeprowadzić szkolenia dla gminnych energetyków.
- Należy rozpatrzyć możliwość wdrażania programu „Czyste powietrze” obszarowo, np. najpierw finansować przedsięwzięcia w obszarach, gdzie można uzyskać największe efekty (obszary o szczególnie silnym zanieczyszczeniu) lub w obszarach gdzie powietrze powinno spełniać podwyższone wymagania (np. uzdrowiska).

2. Jakie są doświadczenia projektu „Laboratorium Skawina” w ograniczaniu ubóstwa energetycznego?

- Aby ograniczyć zjawisko ubóstwa energetycznego należy zagwarantować wsparcie techniczne na wysokim poziomie, którego koszty powinny być kosztami kwalifikowanymi w programie „Czyste powietrze”. Wsparcie powinno dotyczyć zarówno fazy przygotowania inwestycji jak i samej realizacji oraz okresu eksploatacji.
- W ramach działań zmierzających do ograniczania ubóstwa energetycznego celowym wydaje się rozważenie uproszczenia i zautomatyzowania procesu wykonywania audytów energetycznych.
- Konieczne jest wprowadzenie systemów monitorowania efektów inwestycji i systemów zarządzania energią.
- Konieczne jest wpisanie zobowiązania wynikającego z dotacji do hipoteki modernizowanego budynku.

3. W jaki sposób Fundusze Spójności mogą pomóc we wdrożeniu programu „Czyste powietrze”?

- Należy pieniądze z Funduszy Spójności UE kierować w pierwszej kolejności do krajów o dużym potencjale redukcji energii w budynkach (Polska, Bułgaria, Rumunia), ponieważ problem jest na poziomie unijnym to należy realizować na początku inwestycje najbardziej efektywne kosztowo.
- Należy zakazać stosowania paliw stałych (w tym węgla) w termomodernizowaniach i nowych budynkach mieszkalnych.

- W audytach energetycznych należy wprowadzić również informację dotyczącą redukcji emisji pyłów (różnych frakcji) i innych (poza CO₂) związków zanieczyszczających powietrze.

4. Jakie możliwości daje inicjatywa „Inteligentne finansowanie dla inteligentnych budynków” dla przyspieszenia poprawy efektywności energetycznej budynków i jakie inicjatywy należy podjąć aby wykorzystać te możliwości?

- Inicjatywa inteligentne finansowanie w inteligentnych budynkach daje możliwości:
 - Rozwoju sektora bankowego;
 - Ograniczenia ryzyka i daje zwiększenia finansowania inwestycji;
 - Uruchomienia systemu zielonych hipotek, z których można finansować inwestycje w efektywność energetyczną budynków.
- Aby wykorzystać możliwości jakie daje Inicjatywa inteligentne finansowanie w inteligentnych budynkach należy:
 - Doprecyzować, kryteria umożliwiające kwalifikowanie budynków jako „zielone”;
 - Poprawić działanie systemu certyfikacji energetycznej budynków by informacje zawarte w certyfikatach odzwierciedlały rzeczywisty stan budynków.

Dyskusja o tym jak wdrożyć najlepiej instrument na rzecz poprawy efektywności energetycznej w domach jednorodzinnych dotyczyła:

1. Roli organów i instytucji publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalny;
2. Roli prywatnych instytucji finansowych.

Rekomendowane działania

Skoordynowanie zapisów w aktach prawnych związanych z efektywnością energetyczną

- Spotkanie przedstawicieli Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, Ministerstwa Energii, Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Pełnomocnika premiera ds. programu „Czyste powietrze”;
- Wprowadzenie zmian w aktach prawnych w zakresie posiadanych delegacji.

Modyfikacja metodologii audytów energetycznych (efektywności energetycznej), tak aby była możliwość jej stosowania dla różnych instrumentów wsparcia.

- Spotkanie przedstawicieli Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, Ministerstwa Energii, Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Pełnomocnika premiera ds. programu „Czyste powietrze”;
- Wprowadzenie zmian w rozporządzeniu dotyczącym audytów energetycznych aby uwzględniły one cały obszar efektywności energetycznej, a nie tylko zużycie energii cieplnej.

Wprowadzenie systemu ewidencji inwestycji wraz z kontrolą i monitoringiem efektów inwestycji

- Przygotowanie odpowiednich zmian w Ustawach i programach finansowych centralnie;
- Wprowadzenie zmian w aktach prawnych w zakresie posiadanych delegacji przez Ministerstwa i NFOŚiGW.

Zmiany w prawie i egzekwowanie istniejących zapisów. Wprowadzenie klas energetycznych i emisyjnych na świadectwach charakterystyki energetycznej budynków

- Zmiany w Ustawie o wspieraniu termomodernizacji remontów i innych ustawach;
- Zmiany zapisów Ustawy o charakterystyce energetycznej budynku;
- Zmiany w Rozporządzeniu w sprawie metodologii sporządzania świadectw.

Zakaz montażu kotłów na paliwo stałe w nowobudowanych budynkach oraz w budynkach poddawanych modernizacji

- Zmiana zapisów Rozporządzenia Ministra właściwego ds. budownictwa w sprawie warunków jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Promowanie włączania się właścicieli budynków do efektywnych energetycznie i przyjaznych środowisku lokalnych systemów energetycznych

- Stworzenie systemu zachęt i ułatwień w celu wytwarzania energii odnawialnej na poziomie lokalnym oraz rozwoju sieciowych systemów grzewczych.

Zapewnienie wsparcia dla właścicieli budynków jednorodzinnych i niewielkich wspólnot mieszkaniowych

- Gminy:
 - zapewnienie doradztwa w zakresie efektywności energetycznej;
 - identyfikacja potrzeb mieszkańców;

- wsparcie ubogich;
- szkolenia dla mieszkańców odnośnie użytkowania nowych systemów technicznych po termomodernizacji.
- Urzędy Marszałkowskie:
 - koordynacja działań w województwie;
 - wsparcie finansowe.

Stworzenie kompleksowego systemu doradztwa energetycznego opartego na ekspertach

- Organizacja procesu aplikowania/oceny wniosków;
- Organizacja wykonawstwa/odbioru robót;
- Wspomaganie utrzymania w okresie trwałości;
- Wsparcie dla ESCO i firm budowlanych.

Wzmocnienie roli banków w procesie wzrostu efektywności energetycznej budynków

- Banki komercyjne przystępujące do programu:
 - stają się promotorem efektywności energetycznej;
 - udzielają pożyczek i kredytów na preferencyjnych warunkach;
 - oferują doradztwo energetyczne dla klientów.

Wprowadzenie szeroko zakrojonej akcji edukacyjnej dotyczącej wpływu budynków i sposobu ich eksploatacji na środowisko

- Podjęcie skoordynowanych działań na stopniu centralnym, regionalnym i lokalnym przez NFOŚiGW, regionalne oddziały funduszu, władze samorządowe oraz organizacje niezależne w celu zapewnienia informacji O:
 - stanie zanieczyszczenia powietrza;
 - wpływie budynków na stan zanieczyszczenia powietrza;
 - technicznych możliwościach ograniczania tego wpływu;
 - źródłach finansowania inwestycji.

Sesja plenarna – zakończenie spotkania

Moderatorzy i sprawozdawcy z każdej z sesji tematycznej przedstawili główne rekomendacje opracowane przez zespoły uczestników. Kamila Paquel pogratulowała uczestnikom otwartości dyskusji pomiędzy stroną publiczną i prywatną. Marcin Janiak podziękował uczestnikom polskim i przedstawicielom Komisji Europejskiej za wartościowy wkład do dyskusji na temat programowania środków UE przeznaczonych na poprawę efektywności energetycznej w kolejnej perspektywie finansowej. Wysoko ocenił 5-letnią współpracę z Wolfgangiem Munchem z DG Regio, który zmienia aktualnie swój kierunek geograficzny działania w Komisji Europejskiej.

W podsumowaniu obrad, Pan Zbigniew Kamiński, Doradca w Zespole Doradców Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, stwierdził że temperatura dyskusji i liczne zgłoszone wnioski potwierdzają potrzebę kontynuacji dialogu pomiędzy stroną publiczną i prywatną po zakończeniu inicjatywy Forum SEI.

Wnioski końcowe

Drugie spotkanie Okrągłego Stołu zaznaczyło się zdecydowanie większym udziałem polskiego sektora bankowego oraz przedstawicieli Komisji Europejskiej i polskich Ministerstw.

Bardzo ważne było przedstawienie przez Związek Banków Polskich Banki doświadczeń banków w finansowaniu poprawy efektywności energetycznej w różnych sektorach gospodarki. ZBP, w oparciu o badania ankietowe ZBP i Banku Światowego Programu „Czyste Powietrze” jednoznacznie zadeklarował udział banków w Programie, który ma dotrzeć do ok. 4,5 mln właścicieli domów jednorodzinnych.

Banki stały się pierwszymi w Polsce pośrednikami inicjatywy UE ELENA, w celu wsparcia projektów termomodernizacyjnych w sektorze mieszkalnictwa wielorodzinnego. Inicjatywa ta warta jest szerszego wykorzystania również w sektorze przedsiębiorstw i dla potrzeb samorządów lokalnych.

Spotkanie było ważnym wydarzeniem dla kontynuacji dialogu pomiędzy kluczowymi polskimi interesariuszami na temat poprawy dostępu do instrumentów finansowania efektywności energetycznej, a także wymiany poglądów i doświadczeń oraz określenie wspólnych celów i możliwych rozwiązań, które należy wprowadzić w kontekście obecnej polityki i praktyki.

Skutkiem tego dialogu jest z jednej strony podejmowanie przez stronę publiczną działań poprawiających legislację i regulację rynku, a z drugiej nieustanne poprawianie oferty finansowej banków komercyjnych wiążących środki prywatne z publicznymi oraz aktywizowanie się doradców publicznych i prywatnych w zakresie poprawy efektywności energetycznej w różnych sektorach gospodarki.

Lista uczestników

Sesja tematyczna 1: Wsparcie inwestycji na poziomie lokalnym

	Imię	Nazwisko	Organizacja
1	Jerzy	Bagiński	Fundacja Poszanowania Energii
2	Nils	Daugaard	EC Network
3	Mariusz	Grab	BOŚ Bank
4	Marcin	Idczak	European Investment Bank
5	Aleksandra	Jabłońska-Steć	NFOŚiGW
6	Piotr	Kazimierczyk	Fundacja Poszanowania Energii
7	Szymon	Liszka	FEWE
8	Bolesław	Meluch	Związek Banków Polskich
9	Marcin	Mirka	BOŚ Bank
10	Paweł	Ołubek	GetIn Bank
11	Ewelina	Osuch	Bank Gospodarstwa Krajowego
12	Paweł	Paszczyk	Europejski Bank Inwestycyjny
13	Andreas	Piontek	EIB
14	Aleksandra	Podobińska-Durka	Alior Bank S.A.
15	Andrzej	Rajkiewicz	NAPE S.A.
16	Marzena	Rzępołuch	Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju
17	Anna	Sawicka	BOŚ Bank
18	Jarosław	Stańczyk	NFOŚiGW
19	Radosław	Szcześniak	IPPP
20	Anna	Trudzik	NFOŚiGW
21	Ludmiła	Wach	Bałtycka Agencja Poszanowania Energii Sp. z o.o.

Sesja tematyczna 2: Wsparcie dla poprawy efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach

	Imię	Nazwisko	Organizacja
1	Robert	Dąbrowski	ING Bank Śląski S.A.
2	Marcin	Fabisiewicz	Citi Handlowy
3	Wojciech	Furmański	European Commission
4	Wojciech	Głowacki	Citi Handlowy
5	Marcin	Jamiołkowski	NFOŚiGW
6	Marcin	Janiak	Ministerstwo Energii
7	Rob	Janssen	Niezależny ekspert
8	Agnieszka	Kacprowicz	mBank/DWB
9	Małgorzata	Kołodziej-Nowakowska	PGE Polska Grupa Energetyczna SA
10	Paulina	Kowalska	Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju
11	Daria	Kulczycka	Polish Confederation Lewiatan
12	Monika	Ledzion	IUW
13	Arkadiusz	Lewicki	Związek Banków Polskich
14	Zbigniew	Michniowski	
15	Maciej	Mijakowski	NAPE S.A.
16	Maciej	Nałęcz	Santander
17	Piotr	Skiba	European Investment Bank
18	Jacek	Szaroszyk	Bank Pekao S.A.
19	Michał	Stepiuk	Ministerstwo Energii
20	Piotr	Śnihur	Polreff
21	Jan	Twardowski	FEWE
22	Bartosz	Urbaniak	BGŻ BNP Paribas

Sesja tematyczna 3: Wsparcie dla poprawy efektywności energetycznej w budynkach

	Imię	Nazwisko	Organizacja
1	Antoni	Bielewicz	European Climate Foundation
2	Marcin	Błach	Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju
3	Jakub	Fulara	Pekao
4	Sebastian	Górka	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu
5	Przemysław	Hofman	MiR
6	Adam	Hirny	Bank BGŻ BNP Paribas S.A.
7	Anna	Jagiełło	Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju
8	Zbigniew	Kamieński	NFOŚiGW
9	Marcin	Kozdroń	Bank Spółdzielczy w Limanowej
10	Barbara	Lesik	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu
11	Wolfgang	Munch	EC/DG Regio
12	Alicja	Ogonowska	MiR
13	Paweł	Olechowicz	Komisja Europejska DG REGIO
14	Sabina	Paciorek	Miasto i Gmina Skawina
15	Adrian	Pieńkowski	Związek Banków Polskich
16	Jerzy	Piszczek	World Bank Group
17	Szymon	Polak	European Commission
18	Aleksandra	Rutkowska	Bank BGŻ BNP Paribas S.A.
19	Katarzyna	Rutkowska - Newman	NFOŚiGW
20	Tomasz	Sadłoń	Gmina Psary
21	Marzena	Słupeckańska	NFOŚiGW
22	Michał	Smola	World Bank
23	Jerzy	Sowa	Politechnika Warszawska
24	Łucja	Sromecka	Ministerstwo Energii
25	Andrzej	Urbanik	European Commission
26	Arkadiusz	Węglarz	KAPE S.A.
27	Mateusz	Wojnar	Bank BGŻ BNP Paribas S.A.
28	Zuzanna	Lulińska	Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju
29	Przemysław	Hofman	Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii